

Provodeći ove prioritete naša zemlja bi konsolidirala ekonomski prostor i osigurala slobodno kretanje roba, usluga, ljudi i kapitala na cijelom njezinom teritoriju čime bi se zemlja vodila prema ispunjavanju kriterija za članstvo

Volja za osiguranjem jednoobraznosti putem reguliranja na državnoj razini u odnosu na entitetsku razinu u ovom trenutku ne postoji. Štoviše, postoje dokazi pokušaja da se čak ponište postignuća prethodnih reformi

ost raste

kretanje roba, usluga, ljudi i kapitala u cijeloj BiH

116

BiH jedna od problematičnijih zemalja za poslovanje i zauzima 116. mjesto od 183 zemlje obuhvaćene anketom. Kosovo je 113., Hrvatska 103., Srbija 88., Albanija 82., Crna Gora 71., a Makedonija 32.

109

Izvrješće o globalnoj konkurentnosti Svjetskog ekonomskog foruma za 2009.-2010. svrstava našu zemlju na 109. mjesto od 133 zemlje što je lošija pozicija u odnosu na prethodno izvrješće

110

Indeks ekonomske slobode u 2010. stavlja BiH na 110. mjesto od 183 zemlje iz cijelog svijeta i kao 39. zemlju od 43 zemlje u Europi, dok je cjelokupan broj bodova ispod prosjeka regije

sprječavanja iskog prostora

Ustavna obveza koja se ne provodi

Principi slobodnog kretanja, kao ključnih čimbenika za unaprijeđenje sveukupne klime za ulaganja u BiH se, također, nalaze među ključnim ciljevima Europskog partnerstva i među zahtjevima prema Ustavu Bosne i Hercegovine, u kojem se navodi da na teritoriji cijele BiH postoji sloboda kretanja. "Bosna i Hercegovina i entiteti ne omeđuju punu slobodu kretanja osoba, robe, usluga i kapitala na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine", piše u Ustavu naše zemlje, o čijem reformiranju u posljednje tri godine naši političari toliko govore. Proces reformi je stao. "Ne samo da ovaj zastoj zadržava napredak BiH u ispunjavanju zahtjeva za integraciju u EU i tako dalje odlaže njezinu perspektivu za pridruženjem već i neposredno otežava njezin ekonomski oporavak i dalji razvoj", upozorava Europska komisija. Uzaludno.

Europskog partnerstva također je dovela do promjene i poboljšanja ekonomske situacije u Bosni i Hercegovini, no o tome sada gotovo nitko ne govori.

Prioriteti iz Europskog partnerstva, posebice oni navedeni u paragrafu o Unutararnem tržištu odnose se na neke od najčešće prisutnih prepreka za vođenje poduzetništva u Bosni i Hercegovini, poput podijeljenosti bh. ekonomskog prostora i svih problema koji proizlaze iz toga.

Provodeći ove prioritete naša zemlja bi konsolidirala ekonomski prostor i osigurala slobodno kretanje roba, usluga, ljudi i kapitala na cijelom njezinom teritoriju. Kao što smo već rekli, ove reforme, zajedno s mjerama kojima je cilj poboljšanje regulativnog okruženja te smanjenje administracije poboljšali bi klimu za ulaganje u našoj zemlji i time doprinijeli stvaranju novih radnih mjesta i poboljšali bi životne uvjete i općenito ekonomski napredak naše zemlje i naših građana. Obveze u to koje smo preuzeli potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruženju, ali ih su ih naši politički čelnici jednostavno prestali ispunjavati. Uspješnost reformi i ujedinstvenja tržišta već su se pokazali i dokazali na primjeru unutarnjeg tržišta Europske unije - ili kako je to

jednom prigodom rekla europska povjerenica za unutarnje tržište Frits Bolkestein - "transformiralo je Europu do neprepoznatljivosti, kreiralo milijune novih radnih mjesta i stotine milijardi eura..."

Europski kriteriji

Europsko vijeće je još 1993. godine u Zaključcima iz Kopenhagena potvrdilo posvećenost Europske unije daljnjem širenju te naglasilo da će "zemlje središnje i Istočne Europe koje to toliko žele postati članice Europske unije".

Iz svega navedenoga nije teško izvući zaključak kako proširenje EU-a i na Bosnu i Hercegovinu nije više upitno, pitanje je samo "kada" će se to dogoditi.

Ipak, u Zaključcima se podsjeća kako će se proširenje zemlja bude u stanju ispuniti sve obveze za članstvo, ispunjavajući ekonomske i političke uvjete koji se od nje traže i koji su definirani kriterijima za članstvo. To zahtijeva, između ostaloga, i da zemlja-kandidatkinja "mora" imati funkcionalnu tržišnu ekonomiju kao i kapacitet da se nosi s pritiscima konkurentnog tržišta unutar Europske unije te da je sposobna ispuniti sve obveze članstva koje podrazumijevaju prvrženost ciljevima političke, ekonomske i monetarne unije.

3 PITANJA ZA...

Valentin Ilievski generalni direktor Messer BH

Strani investitor u BiH mora proći kroz teški administrativni aparat

Razgovarao: Predrag Zvijerac
dogadjaj@dnevni-list.ba

Njemačka tvrtka Messer uspješno posluje u našoj zemlji već trinaest godina, a ulaganja u svoje tvrtke u Zenici, Mostaru i Sarajevu mjere se u milijunima maraka. Primjerice, krajem prošle godine investirali su u Zenici 20 milijuna eura u novo postrojenje za razlaganje zraka u Zenici, locirano u krugu ArcelorMittala. U BiH imaju tri svoje kompanije - u Sarajevu, Mostaru i Zenici - i svaka ima ISO certifikat 2001. Proces razlaganja zraka u Messer postrojenju sastoji se u razlaganju na osnovne komponente: kisik, argon i azot - od čega se kao krajnji proizvod dobiva plinoviti kisik, tečni kisik i argon. Tečni argon i tečni kisik su namijenjeni za tržište BiH i za izvoz. Do sada je BiH uvozila ove plinove, a sada je postala izvoznik u Hrvatsku, Sloveniju, Mađarsku i Austriju. To je i za nove investitore u BiH velika prednost jer mogu raspolagati s ovim proizvodima u zemlji gdje investiraju. Generalnog direktora Messer BH Gas/Messer Sarajevo Plina pitali smo o njegovim iskustvima u poslovanju u našoj zemlji

Po Vašem mišljenju, koliko je zaista točna slika koju vidimo u medijima u izvještajima međunarodnih institucija (Svjetska banka, Transparency International...), da je korupcija sveprisutna u BiH i da je glavni kočnica razvoja naše zemlje?

- Mi nemamo dodir s korupcijom. U 112 godina postojanja i uspješnog djelovanja, Messer je postao svjetski poznata i priznata kompanija, s izgrađenim renomeom i korporativnim dignitetom. Imidž koji se gradi desetljećima prepoznaje se u svi društvima i sredinama u kojima naša kompanija djeluje pa tako i ovdje.

Koji su bili glavni problemi prilikom pokretanja Vašeg biznisa u BiH, a koje su prednosti?

- Ono što Messer vidi možda kao najveći problem je pitanje registriranja stranih kompanija, tj. veoma otežana procedura za registraciju. Stranim investitorima nije baš lako raditi u BiH. Administrativni procesi traju predugo. Strani investitor mora proći kroz teški administrativni aparat kako bi dobio dozvole za poslovanje počevši od registracije direktora pa nadalje. Taj proces bi trebao biti malo brži i povoljniji za sve pa i strane investitore. Nikome se ne isplati početi raditi za godinu ili dvije zbog te duge i zahtjevne procedure, jer tržište je globalno dinamično i svaki dan je važan da se što prije otpočne s poslom. Tu ima mnogo prostora gdje bi se vlast

trebala angažirati i pružiti puno više potpore stranim investitorima. Jer mi vodimo računa o svom potencijalnom proračunu. Ako ja ulažem recimo nekoliko milijuna eura, to je veliki kapital i on se što prije mora oploditi. Na taj način, ako se brzo sve okonča, privući će se i novi investitori i to će stvoriti pozitivnu atmosferu u BiH. Kada BiH riješi ovaj problem strano investiranje će ići mnogo brže.

S druge strane, BiH je sjajna gospodarska lokacija za zapadnu Europu i tu povlasticu treba iskoristiti. Naša dosadašnja iskustva, a to je ipak punih 13 godina uspješnog poslovanja koje uključuje i izvoz, govore da je BiH još uvijek neotkriveni potencijal za investiranje. Za kompaniju Messer tržište Bosne i Hercegovine je izuzetno

značajno zbog očividnih predispozicija koje ova zemlja ima u pogledu razvoja industrijskih kapaciteta. Stoga, ovdje vidimo mogućnost opskrbe raznih potrošača kojima su ovi plinovi neophodni u proizvodnom procesu, ali i priliku da ih izvozimo u druge zemlje. Dakle, BiH ima svojih nespornih prednosti na koje računa svaka kompanija koja dolazi ovdje razvijati svoj biznis.

Koja je tajna uspjeha Vaše kompanije, kako osigurati redovne plaće i generalno da su radnici zadovoljni svojim poslom?

- Osnovne vrijednosti kompanije Messer su orijentacija na kupce, orijentacija na zaposlenike, poduzetnička odgovornost, izvrsnost, povjerenje i poštovanje, tako da je suradnja s Messerom zasnovana na pouzdanosti, iskrenosti, transparentnosti i otvorenoj komunikaciji. Messer izuzetno poštuje i cijeni sve kulturne i društvene običaje i razlike u zemljama u kojima radi. Svako drugo ponašanje, mimo ovih pravila - u Messeru ne prolazi. Kompanija ulaže mnogo u edukaciju svojih zaposlenika i primjenu know-how tehnologije koja je prepoznata kao važan doprinos ukupnom ekonomskom razvoju BiH. Nama je, pored svega, važno da svako naše ulaganje bude ulaganje u zemlju i njezine mlade obrazovane kadrove. U ovoj kompaniji, u svakom trenutku se zna tko, kako, kada i što treba raditi. Red, rad i disciplina u radu, odlučan i odlučan menadžerski tim u kome svaki "igrač" dobro zna svoj posao - osiguravaju nam svjetsku liderSKU poziciju. Messer je važna grupacija za industrijske plinove na glavnim tržištima u Europi i Kini. To jeste i ostatak neovisna obiteljska kompanija, ali takva da svima koji u njoj rade daje nevjerojatne šanse za usavršavanje znanja i uspjeh. Zato Messer i je prvi izbor za kupce, ali i zaposlenike.

3 PITANJA ZA...

Petar Čorluka,

predsjednik Uprave Violeta d.o.o. Grude

Plodno tlo za korupciju u BiH su neprofesionalne i neuspješne kompanije

Razgovara: Predrag Zvijerac
dogadjaji@dnevni-list.ba

Kompaniju Violeta d.o.o. internetski portal za zapošljavanje posao.ba proglasio je prošle godine "Najpoželjnijim poslodavcem". U našoj zemlji jako je rašireno mišljenje kako se Hercegovci uglavnom bave uvozom, odnosno trgovinom, no u općini Grude danas je manje nezaposlenih nego prije rata i većina tvrtki bavi se proizvodnjom. Tako su radišni ljudi uradili analizu tržišta i zaključili da se uspješno mogu prodavati higijenske potrepštine, higijenski papir i higijenski ulošci. Pokrenuta je proizvodnja i stvorena Violeta, jedan od najpoznatijih brendova iz naše zemlje koja ostvaruje višemilijunski godišnji promet upošljava stotine djelatnika, prodaje svoje proizvode ne samo u našoj zemlji nego i na tržištu regije, Europske unije,

Libije, gradi još jednu tvornicu u Zagrebu, priprema gradnju tvornice u Livnu, kao regionalni lider u ovome biznisu. Predsjednika Uprave Violeta d.o.o. Petru Čorluku postavili smo tri pitanja vezana za pokretanje posla u našoj zemlji, u kojoj su uvjeti poslovanja sigurno mnogo lošiji nego u zemljama regije.

• Po Vašem mišljenju, koliko je zaista točna slika koju vidimo u medijima i u izvješćima međunarodnih institucija i organizacija (Svjetska banka, Transparency International...) da je korupcija sveprisutna u BiH i da je glavni kočnik razvoja naše zemlje?

- Uspješne kompanije kao Violeta svoje ciljeve ostvaruju kvalitetom brenda, a kao priznat domaći brend s imidžom nemamo problema s korupcijom. Plodno tlo za korupciju su neprofesionalne i neuspješne kompanije.

• Koji su bili glavni problemi prilikom pokretanja Vašeg biznisa u BiH, a koje su prednosti?

- Nismo imali problema prilikom pokretanja biznisa, prirodno je da se problemi koja nastaju u radu rješavaju u domu.

• Koja je tajna uspjeha Vaše kompanije? Kako osigurati redovite plaće i općenito to da su radnici zadovoljni svojim poslom?

- Kvalitetna radna snaga je preduvjet za uspjeh. Violeta svoj uspjeh može zahvaliti svojim djelatnicima i zajedničkom cilju - postati regionalni lider u proizvodnji higijenskih proizvoda. Stvarajući nove proizvode stvaramo i novu vrijednost koja osigurava opstanak i razvoj kompanije.

Uspješne kompanije kao Violeta svoje ciljeve ostvaruju kvalitetom brenda, a kao priznat domaći brend s imidžom nemamo problema s korupcijom

Reforme stale, nezaposlen

Najvažnije su ekonomske reforme kojima bi se osigurali slobodno

Sve su jači trendovi ujedinjenja ekonom

Konsolidacija ekonomskog prostora i institucija BiH te principi slobodnog kretanja ključni su čimbenici za unaprjeđenje sveukupne klime za ulaganja u našoj zemlji

• Píše Predrag Zvijerac
• dogadjaji@dnevni-list.ba

Direkt na stranu ulaganja u našu zemlju, prema službenim podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine, manja su u prvom kvartalu ove godine za 45 posto. Ovo jasno pokazuje da politički i ekonomski okoliš u BiH ne pruža dovoljnu pravnu sigurnost i predvidljivost za poslovanje stranim ulagačima, a sve zvuči još alarmantnije ukoliko znamo da su, prema službenim podacima Agencije za statistiku BiH, u našoj zemlji u srpnju nezaposlene bile 516.172 osobe ili oko 43 posto, dok je u istom mjesecu 2008. broj nezaposlenih bio 488.433 - gotovo 30.000 manje. Država od oko četiri milijuna stanovnika, gdje je

preko pola milijuna nezaposlenih, isto toliko umirovljenika, te stotine tisuća korisnika socijalne pomoći, nalazi se pred financijskim kolapsom, gospodarstvo ne može da punili proračun, a međunarodne financijske institucije uvjetuju vlasti s donošenjem odgovarajućih zakona. Tu je i kompleksan javni sustav upravljanja koji troši gotovo dvije trećine BDP-a.

Ujedinjenje ekonomskog prostora

Konsolidirajući svoj ekonomski prostor i poduzimajući mjere kojima bi se poboljšale regulacijsko okruženje, reducirala administracija i tako zaista pomoglo gospodarstvu politički čelnici u našoj zemlji bez sumnje bi poboljšali investicijsku klimu u našoj zemlji i time doprinijeli kreiranju novih radnih mjesta i poboljšali životne uvjete naših građana, smatraju analitičari Osim toga, to bi također pomoglo i perspektivi pristupa naše zemlje Europskoj uniji.

No, proces reformi u Bosni i Hercegovini je stao. Iako su se neke mjere usmjerene na uklanjanje prepreka ulaganjima poduzimale, ne ulažu se napore kako bi se osigurala njihova koordinacija i usklađenost, a volja za osiguranjem jednobraznosti putem reguliranja na državnoj razini u odnosu na

entitetsku razinu u ovom trenutku ne postoji. Staviše, postoje dokazi pokušaja da se čak ponište postignuća prethodnih reformi. Cilj ovakvih trendova, primijećeni tijekom protekle tri godine, imaju za cilj spriječiti konsolidaciju ekonomskog prostora i institucija BiH te urušiti principe slobodnog kretanja, kao ključnih čimbenika za unaprjeđenje sveukupne klime za ulaganja u BiH, upozorili su nedavno iz europskih institucija u našoj zemlji. Proces stabilizacije i pridruživanja ostaje okvir za uključivanje zemalja zapadnoga Balkana na njihovu putu prema Europskoj uniji, cijelim njihovim putem, dok uvođenje Europskog partnerstva znači sredstvo kojime se on dovodi do kraja.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europske unije i Bosne i Hercegovine potpisan je 16. lipnja 2008., a novo Europsko partnerstvo s Bosnom i Hercegovinom usvojen je na zasjedanju Vijeća 18. veljače iste godine. Prioriteti za našu zemlju koji su tada identificirani u Europskom partnerstvu imaju za cilj voditi zemlju prema ispunjavanju kriterija za članstvo. I dok članstvo u EU-u kao ultimativni cilj ide zajedno s ciljevima rasta, razvoja i zapošljavanja, realizacija prioriteta iz

